Vol. 1, Issue 2

TAYYORLOV GURUHI TARBIYALANUVCHILARINING TA'LIM OLISH KOMPETENSIYALARINI RIVOJLANTIRISHDA INTERFAOL METODLAR VA DIDAKTIK O'YINLARDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGI

Qamchibekova Roziyaxon Xasanboy qizi

Andijon Davlat pedagogika instituti stajyor o'qtuvchisi

Annotatsiya. Ushbu tezisda maktabgacha ta'lim tayyorlov guruhi tarbiyalanuvchilarining ta'lim olish kompetensiyalarini rivojlantirishda interfaol metodlar va didaktik o'yinlardan foydalanishning pedagogik imkoniyatlari yoritilgan. Bolalarda mustaqil fikrlash, mantiqiy xulosa chiqarish, muammoli vaziyatlarni hal etish va hamkorlikda ishlash ko'nikmalarini shakllantirishda o'yinli ta'limning ahamiyati asoslangan. Shuningdek, interfaol metodlarni ta'lim jarayoniga tatbiq etish bo'yicha metodik tavsiyalar ishlab chiqilgan.

Kalit so'zlar: maktabgacha ta'lim, tayyorlov guruhi, ta'lim olish kompetensiyasi, interfaol metodlar, didaktik o'yinlar, mustaqil fikrlash, mantiqiy tafakkur, hamkorlik.

Аннотация. В тезисе рассматриваются педагогические возможности использования интерактивных методов и дидактических игр для развития компетенций обучения у воспитанников подготовительных групп дошкольных образовательных организаций. Обосновывается значение игрового обучения в формировании самостоятельного мышления, логических выводов, навыков решения проблемных ситуаций и сотрудничества. Представлены методические рекомендации по применению интерактивных методов в образовательном процессе.

Ключевые слова: дошкольное образование, подготовительная группа, компетенции обучения, интерактивные методы, дидактические игры, самостоятельное мышление, логическое мышление, сотрудничество.

Abstract. This thesis examines the pedagogical potential of interactive methods and didactic games in developing learning competencies among children in preschool preparatory groups. It highlights the importance of play-based learning in fostering independent thinking, logical reasoning, problem-solving, and collaboration skills. Methodological recommendations for integrating interactive methods into the educational process are also presented.

Keywords: preschool education, preparatory group, learning competencies, interactive methods, didactic games, independent thinking, logical reasoning, collaboration.

Maktabgacha ta’limning muhim vazifalaridan biri bolalarni maktab ta’limiga tayyorlash, ularda bilim olishga qiziqish, mustaqil fikrlash va o‘zlashtirgan bilimlarini amaliy faoliyatda qo‘llash ko‘nikmalarini shakllantirishdan iborat. Ushbu jarayonda interfaol metodlar va didaktik o‘yinlardan foydalanish ta’limni bolalarning yosh xususiyatlariga mos, qiziqarli va faol ishtirokka asoslangan tarzda tashkil etish imkonini beradi. Ta’lim olish kompetensiyasi bolaning yangi bilimlarni o‘zlashtirishga intilishi, savollar berishi, kuzatish va taqqoslash orqali xulosalar chiqarishi, mustaqil topshiriqlarni bajarishi hamda o‘z faoliyati natijalarini anglay olishida namoyon bo‘ladi. Mazkur kompetensiyani rivojlantirishda bolani tayyor ma’lumotni qabul qiluvchi emas, balki faol o‘rganuvchi sifatida shakllantirish muhimdir. Interfaol metodlar bolalarning o‘zaro muloqotini, fikr almashishini va hamkorlikdagi faoliyatini tashkil etishga xizmat qiladi. Didaktik o‘yinlar esa ta’limiy vazifalarni qiziqarli topshiriqlar orqali bajarishga yordam beradi. Ularning uyg‘unligi bolalarda bilishga qiziqish, mantiqiy tafakkur va mustaqil qaror qabul qilish ko‘nikmalarini rivojlantirish uchun qulay pedagogik sharoit yaratadi.

Interfaol metodlar va didaktik o‘yinlardan foydalanish yo‘llari

1. “Aqliy hujum” metodi. Bolalarga muayyan mavzu bo‘yicha ochiq savol beriladi. Masalan, “O‘simlik yaxshi o‘sishi uchun nimalar kerak?” Bolalar o‘z fikrlarini

bildiradilar, javoblari muhokama qilinadi va umumiy xulosa chiqariladi. Bu metod fikrlash, savol berish va o‘z fikrini ifodalash ko‘nikmalarini rivojlantiradi.

2. “Ortiqchasini top” didaktik o‘yini. Bolalarga bir nechta predmet yoki tasvir ko‘rsatiladi. Ular predmetlarning xususiyatlarini taqqoslab, boshqalaridan farq qiladiganini aniqlaydilar va tanlovlarini izohlaydilar. Ushbu o‘yin kuzatuvchanlik, tasniflash va mantiqiy fikrlashni rivojlantirishga yordam beradi.

3. “Muammoli vaziyat” metodi. Bolalarga kundalik hayotdan olingan sodda vaziyat taklif etiladi. Masalan, “Sayrga chiqish uchun ob-havoga qarab qanday kiyim tanlaymiz?” Bolalar vaziyatni tahlil qilib, o‘z yechimlarini asoslaydilar. Bu faoliyat bilimlarni hayotiy vaziyatlarda qo‘llash va mustaqil qaror qabul qilishni qo‘llab-quvvatlaydi.

4. “Davomini top” o‘yini. Bolalarga shakllar, sonlar, ranglar yoki rasmlardan tashkil topgan ketma-ketlik taqdim etiladi. Ular qonuniyatni aniqlab, keyingi elementni topadilar. O‘yin diqqat, xotira va mantiqiy tafakkurni rivojlantirishga xizmat qiladi.

5. “Birgalikda bajaramiz” metodi. Bolalar kichik guruhlarga bo‘linib, qurish-yasash, rasm yaratish yoki muayyan muammoning yechimini topish bo‘yicha topshiriq bajaradilar. Guruh a’zolari vazifalarni taqsimlaydilar, o‘zaro maslahatlashadilar va yakuniy natijani taqdim etadilar. Bu usul hamkorlik, muloqot va mas’uliyat ko‘nikmalarini shakllantiradi.

Mazkur metodlardan foydalanishda pedagog topshiriqlarni bolalarning yoshi, qiziqishi va individual imkoniyatlariga moslashtirishi zarur. Har bir bolaning faol qatnashishiga imkon berish, mustaqil javoblarni rag‘batlantirish va xatolarni o‘rganish jarayonining tabiiy qismi sifatida qabul qilish muhim ahamiyatga ega. Interfaol metodlar va didaktik o‘yinlardan foydalanish samaradorligini aniqlash uchun bolalarning mashg‘ulotlardagi ishtiroki, mustaqil fikr bildirish darajasi, topshiriqlarni bajarish usullari, muammoli vaziyatlarda yechim izlash qobiliyati va tengdoshlari bilan hamkorligi muntazam kuzatilishi mumkin. Bunda baholash bolalarni bir-biri bilan

taqqoslashga emas, balki har bir bolaning individual rivojlanishidagi o‘zgarishlarni aniqlashga yo‘naltirilishi lozim. Shuni ta’kidlash kerakki, mazkur metodlarning samaradorligi haqidagi yakuniy ilmiy xulosalar amaliy kuzatuvlar va tajriba-sinov natijalari bilan tasdiqlanishi zarur.

Xulosa

Maktabgacha ta’lim tayyorlov guruhi tarbiyalanuvchilarining ta’lim olish kompetensiyalarini rivojlantirishda interfaol metodlar va didaktik o‘yinlar muhim pedagogik imkoniyatlarga ega. Ular bolalarning bilishga qiziqishi, mustaqil fikrlashi, mantiqiy xulosa chiqarishi, muammolarni hal etishi va hamkorlikda ishlash ko‘nikmalarini shakllantirishga xizmat qiladi. Ta’lim jarayonida mazkur metodlardan maqsadli va tizimli foydalanish, topshiriqlarni yosh xususiyatlariga moslashtirish hamda bolalarning individual rivojlanishini kuzatish tavsiya etiladi. Metodikaning amaliy samaradorligini asoslash uchun diagnostik mezonlar ishlab chiqish va tajriba-sinov ishlarini tashkil etish muhimdir.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O‘zbekiston Respublikasining “Maktabgacha ta’lim va tarbiya to‘g‘risida”gi Qonuni. O‘RQ-595-son, 2019-yil 16-dekabr.
2. O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2020-yil 22-dekabrdagi 802-son qarori. Maktabgacha ta’lim va tarbiyaning davlat standartini tasdiqlash to‘g‘risida.
3. Ilk qadam davlat o‘quv dasturi. Takomillashtirilgan nashr. — Toshkent, 2022.
4. Выготский Л.С. Мышление и речь. — Москва: Лабиринт, 1999.
5. Эльконин Д.Б. Психология игры. — Москва: Педагогика, 1978.
6. Dewey J. Experience and Education. — New York: Macmillan, 1938.
7. Piaget J. The Psychology of the Child. — New York: Basic Books, 1969.